

Vlaanderen
is landbouw & visserij

PRODUCENTENORGANISATIES EN HUN GROENTE- EN FRUITTELMERS

Analyse volgens specialisatie en afzettingen

DEPARTEMENT
LANDBOUW & VISSERIJ

Rapport 2016

WWW.VLAANDEREN.BE/LANDBOUW

////////////////////////////////////

Analyse volgens specialisatie- en afzettypes

////////////////////////////////////

Deze publicatie werd door het Departement Landbouw en Visserij met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt evenwel geen enkele garantie gegeven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze publicatie. De gebruiker van deze publicatie ziet af van elke klacht tegen het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

In geen geval zal het Departement Landbouw en Visserij of zijn ambtenaren aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

////////////////////////////////////

INHOUD

Voorwoord.....	5
Samenvatting.....	6
1 Inleiding	8
1.1 Situering en doelstelling	8
1.2 Methode	8
1.3 Structuur van het rapport	9
2 Bedrijfskenmerken van de verschillende specialisatie- en afzettypes	10
2.1 Leeftijd van de bedrijfsleider en opvolging	10
2.2 Rechtsvorm en hoofd- of nevenberoep	11
2.3 Geografische spreiding	13
2.4 Belang groenten en fruit in de landbouwproductie op het bedrijf	13
2.5 Bedrijfsgrootte	14
2.5.1 Oppervlakte groente- en fruitgewassen	14
2.5.2 Bedrijfsomzet	15
2.5.3 Arbeidsbezetting	16
2.6 Afzetkanalen groente- en fruitgewassen	17
2.7 Toekomstintenties groente- en fruitproductie en rechtstreekse verkoop	18
2.8 Problemen op het bedrijf	19
3 PO-lidmaatschap en tevredenheid telers	21
3.1 Inspreek, PO-trouw en waardering	21
3.2 Telerstevredenheid over producentenorganisaties en GMO groenten en fruit	23
4 Verkozen toekomstige invullingen operationele programma's door telers	26
4.1 Verkoop en productieplanning	26
4.2 Begeleiding en ondersteuning	28
4.3 Crisisbeheer	29
4.4 Milieuvriendelijke productie	30
4.5 Toekomstthema's voor producentenorganisaties	30
5 Conclusies	32
Figuren	34
Tabellen.....	34
Bronnen	35
Afkortingen	35
Bijlagen.....	36
Bijlage 1: Vlaamse erkende producentenorganisaties	36
Bijlage 2: Gebruikte standaardopbrengsten voor omzetberekening	36

////////////////////////////////////

VOORWOORD

Dank gaat uit naar de groente- en fruittelers die de tijd hebben genomen om de enquête in te vullen. Zonder hun inspanning was het niet mogelijk geweest om dit rapport op te maken.

////////////////////////////////////

SAMENVATTING

In april 2014 voerde het Departement Landbouw en Visserij een enquête uit bij groente- en fruittelers naar aanleiding van de Nationale Strategie voor Duurzame Operationele Programma's. In 2015 verscheen een rapport met de algemene resultaten. Deze studie gaat dieper in op het effect van de teeltspecialisatie en de afzetmarktvoorkeur. In welke mate beïnvloeden ze de houding van de telers ten opzichte van de Gemeenschappelijke Marktordening (GMO) en producentenorganisaties (PO's)?

De onderliggende veronderstelling is dat verschillen tussen groenten en fruit als het gaat om de productie, de bewaring en de afzet ervan kunnen leiden tot een andere houding en andere noden ten opzichte van de Gemeenschappelijke Marktordening en producentenorganisaties. De volgende bedrijfstypes zijn geanalyseerd: glasgroenten, groenten openlucht voor de versmarkt, groenten openlucht voor de industrie, groenten openlucht met een combinatie van afzetmarkten, hardfruit en zachtfruit. De mening van de telers is bevraagd met stellingen volgens een vijfpuntenschaal.

Alle geanalyseerde bedrijfstypes voelen zich goed tot zeer goed bij hun PO en waarderen het werk dat de PO verricht. Zo zijn er geen significante verschillen tussen de verschillende types omtrent het zich goed voelen bij zijn PO, de informatie vanuit de PO's, de PO's in de praktijk als collectieve eigendom van de leden, de tevredenheid over de logistieke dienstverlening en de prijs-kwaliteitsverhouding voor geleverde diensten. Hoewel er soms een verschil in waardering bestaat voor specifieke stellingen en/of thema's tussen de verschillende types, komen negatieve meningen eigenlijk niet voor.

De telers konden ook aangeven hoe ze bepaalde acties en maatregelen beoordelen en hoe belangrijk ze die vinden met het oog op de toekomstige operationele programma's van hun PO. De gemiddeldes voor deze stellingen liggen hoog tot zeer hoog. De voorgelegde acties en maatregelen zijn voor de telers met andere woorden belangrijk. De algemene teneur is dus positief, maar toch zijn er tussen de bedrijfstypes verschillen merkbaar.

Glasgroentetelers hebben een zeer positief gevoel bij hun PO, zijn zeer betrokken en hebben er ook een duidelijk mening over waarop hun PO in de toekomst moet inzetten. Ze waarderen hun PO vooral voor de betaalgarantie, de korte betalingstermijn, de ondersteuning bij lastenboeken en de afzet zekerheid voor al hun producten. Naast die individuele voordelen zien ze ook sterk de collectieve voordelen in de huidige telerssamenwerking rond afzet en van toekomstige mogelijkheden. Toch zijn er ook enkele kanttekeningen. PO's slagen er maar matig in om de effecten van een crisis te milderen en bij de glasgroentetelers leeft ook het idee dat ze weinig alternatieve afzetmogelijkheden hebben buiten de PO. Er zijn dan ook amper glasgroentetelers die overwegen om niet langer lid te zijn van een PO. Opvallend is dat 72% van de bedrijfsleiders ouder dan 50 geen opvolger heeft.

Groentetelers in de openlucht die produceren voor meerdere afzetmarkten hebben regelmatig lagere gemiddeldes op de vragen. Maar ook voor dit type is de vaststelling dat telers tevreden zijn over hun PO. Ze zijn het positiefst over de inhoud van het eigen GMO-programma. Hun PO-betrokkenheid is wel lager. Zo neemt slechts een achtste van hen deel aan de inspraakmogelijkheden van hun PO en hebben ze het meest van al twijfels over het belang van een PO voor de solidariteit tussen telers.

De industriegroentetelers hebben door hun PO weinig zorgen over de afname van hun producten. Deze telers maken ook amper gebruik van alternatieve afzetkanalen. Hun mening over de afzet en hun PO lijkt iets minder ontwikkeld. De antwoordcategorie 'geen mening' is gemiddeld goed voor 21% van de antwoorden. Toch waarderen ook de industriegroentetelers hun PO en het eigen operationeel programma duidelijk. Opvallend is wel dat 13% van de industriegroentetelers vindt dat ze 0% van hun productieomzet zouden moeten investeren om de PO-taken zelf uit te voeren. Hun lidmaatschap voelt

////////////////////

Ook zachtfruittelers evalueren hun PO's zeer positief. Ze voelen zich het beste bij hun PO in vergelijking met de andere types. Een kwart denkt dat ze 30% of meer van hun productieomzet zouden moeten investeren als ze het werk van hun PO zelf zouden moeten uitvoeren. Ze waarderen ten opzichte van de anderen hun PO's meer voor de gerealiseerde prijs- en inkomensstabiliteit en voor de crisisaanpak. Ze hebben hoge verwachtingen omtrent de verbetering of het behoud van de productkwaliteit en omtrent de begeleiding van hun PO rond kwaliteit en regelgeving.

1 INLEIDING

1.1 SITUERING EN DOELSTELLING

Een grootschalige enquête is uitgevoerd in april 2014 bij groente- en fruittelers naar aanleiding van de opmaak van de nieuwe Nationale Strategie voor Duurzame Operationele Programma's. Die strategie is de Vlaamse uitwerking van de gewijzigde Europese Gemeenschappelijke Marktordening (GMO) voor groenten en fruit. Een beschrijving van de methode en een uitgebreide, algemene analyse van de ontvangen respons zijn terug te vinden in [Vervloet, Vuylsteke & Deuninck \(2015\)](#), net als de vragenlijst.

Dit rapport zoomt verder in op een deel van de ontvangen respons. Het gaat met name over leden van producentenorganisaties (PO) die zich kenmerken door een bepaalde groente- of fruitspecialisatie al dan niet gecombineerd met een bepaalde afzetmarkt (i.e. versmarkt en/of industrie). Deze uitsplitsing heeft als doel om nuances in de meningen van PO-leden te detecteren rond hun afzet en de organisatie ervan. Verschillende soorten groenten en fruit hebben andere kenmerken als het gaat om de productie, de bewaring en de afzet ervan. Via deze analyse willen we nagaan of dit ook leidt tot een andere houding en andere noden ten opzichte van de GMO en PO's. De in Vlaanderen erkende PO zijn opgenomen in bijlage 1.

1.2 METHODE

We onderzoeken of er tussen de geanalyseerde bedrijfstypes verschillen zijn in de bedrijfskenmerken en in de mening die de verschillende telers hebben over de GMO en hun PO.

Voor de bepaling van de bedrijfstypes is op basis van de opgegeven oppervlakte de standaardopbrengst (SO) berekend (zie bijlage 2). Een bedrijf is gespecialiseerd als het 75% van zijn SO realiseert in één type groenten of fruit. Dit leidt tot volgende specialisatie- en afzettypes:

- glasgroenten,
- groenten open lucht - versmarkt,
- groenten open lucht - industrie,
- groenten open lucht - combinatie afzetmarkten,
- hardfruit,
- zachtfruit.

PO-leden die gespecialiseerd zijn in witloof of champignons of die meerdere teelten hadden of waarvan de SO niet te bepalen was, maken geen deel uit van de analyse. Kersen, krieen en steenfruit zijn toegewezen aan het zachtfruittype. De bewaarmogelijkheden leunen namelijk eerder aan bij zachtfruit dan bij hardfruit.

Uiteindelijk zijn 1.407 van de 1.666 respondenten die lid zijn van een PO met een groente- of fruitproductie in 2013 en/of 2014 geselecteerd voor de analyses in dit rapport. Tabel 1 geeft het aantal en de verhouding van de respondenten in de verschillende groepen weer.

////////////////////////////////////

Tabel 1. Aantal en verdeling van geselecteerde respondenten volgens teeltspecialisatie en afzetmarkt

	Aantal	Percentage
Glasgroenten	289	20,5
Groenten openlucht - combinatie	117	8,3
Groenten openlucht - industrie	245	17,4
Groenten openlucht - vers	193	13,7
Hardfruit	323	23,0
Zachtfruit	240	17,1
Totaal	1.407	100,0

Bron: Departement Landbouwen Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

De mening van de telers is bevraagd met stellingen volgens een vijfpuntsschaal. Om te vermijden dat telers die geen uitgesproken mening hebben over een bepaalde stelling, het middelste antwoord zouden aanduiden, is ervoor gekozen om ook de antwoordcategorie 'geen mening' toe te voegen. Vooral de industriegroentetelers hebben die optie ruim benut. Gemiddeld 21% van hun antwoorden ging naar de categorie 'geen mening'. Bij glasgroentetelers is dat slechts 8%. Voor de andere types gaat het om 11 à 12%.

Op basis van de resultaten is het gemiddelde berekend voor de verschillende stellingen, zonder rekening te houden met het aantal antwoorden 'geen mening'. Door middel van Anova of Welch Anova met een significantieniveau van 0,05 werd geanalyseerd voor welke stellingen er betekenisvolle verschillen bestaan tussen de specialisatie- en afzettypes. Die significantieverschillen zijn niet geëxpliciteerd in de tekst, maar zijn ter ondersteuning gebruikt in de beschrijvende teksten en aangegeven in de desbetreffende tabellen.

1.3 STRUCTUUR VAN HET RAPPORT

Hoofdstuk 2 geeft een overzicht van de bedrijfskenmerken van de verschillende specialisatie- en afzettypes. Hoofdstuk 3 bekijkt vervolgens of de respondenten betrokken zijn bij hun PO en of ze tevreden zijn over hun producentenorganisatie en over de GMO groenten en fruit. De toekomstverwachtingen ten opzichte van de PO's en de GMO komen aan bod in het vierde hoofdstuk. De conclusies en aanbevelingen worden ten slotte weergegeven in hoofdstuk 5.

////////////////////////////////////

Figuur 2. Opvolgingssituatie bij bedrijfsleiders ouder dan 50 jaar volgens het specialisatie- en afzettype, %

Bijna een derde van de zachtfruittelers baat zijn bedrijf uit in bijberoep. Ook bij de versmarktgroenten is 17% van de respondenten nevenberoeper (figuur 3). Onder de glasgroentetelers en de groentetelers met meerdere afzetmarkten zijn er daarentegen met respectievelijk 4% en 3% amper neven- of bijberoepers.

Categorie	Hoofdberoep (%)	Nevenberoep/bijberoep (%)
Glasgroenten	95,9	4,2
Groenten openlucht combi	96,6	3,4
Groenten openlucht industrie	91,8	8,2
Groenten openlucht vers	82,9	17,1
Hardfruit	87,3	12,7
Zachtfruit	68,3	31,7
Totaal	86,8	13,2

Figuur 4 laat zien dat de rechtspersoonlijkheden vooral voorkomen bij de glasgroenten (39%) en het hardfruit (31%). Slechts 8% van de openluchtgroentetelers voor de versmarkt en voor meerdere afzetmarkten is actief als rechtspersoon.

A stacked bar chart showing the percentage of turnover for different types of agricultural products, categorized by legal entity type. The Y-axis represents the percentage from 0% to 100% in 10% increments. The X-axis lists seven categories: Glasgroenten, Groenten openlucht combi, Groenten openlucht industrie, Groenten openlucht vers, Hardfruit, Zachtfruit, and Totaal. Each bar is divided into two segments: a green segment for 'Natuurlijk persoon (eenmanszaak of samenuitbating)' and a brown segment for 'Rechtspersoon (LV, BVBA, CVBA, NV,...)'. The values for each segment are labeled within the bars.

Categorie	Natuurlijk persoon (eenmanszaak of samenuitbating)	Rechtspersoon (LV, BVBA, CVBA, NV,...)
Glasgroenten	61,3	38,8
Groenten openlucht combi	92,3	7,7
Groenten openlucht industrie	83,7	16,3
Groenten openlucht vers	92,2	7,8
Hardfruit	69,4	30,7
Zachtfruit	83,3	16,7
Totaal	77,6	22,4

////////////////////////////////////

2.3 GEOGRAFISCHE SPREIDING

Tabel 2 laat duidelijk een geografische concentratie zien volgens de specialisatie- en afzettypes. De glasgroenterespondenten zijn vooral in Antwerpen (52%) gevestigd en in mindere mate in West-Vlaanderen (27%). West-Vlaanderen is duidelijk de openluchtgroenteprovincie. Het type met een combinatie van afzetmarkten komt met 84% bijna enkel in die provincie voor. Ook de industriegroenten concentreren zich met 63% in belangrijke mate in West-Vlaanderen. Daarnaast is ook Limburg nog goed voor 14%. Dat kan verklaard worden door de aanwezigheid van groenteverwerkers. Ook de Waalse boeren maken met 11% een aanzienlijk deel uit van de industriegroenterespondenten. Versmarktgroenteteelt komt bijna evenveel voor in Antwerpen als in West-Vlaanderen.

Limburg is de fruitprovincie. Dat geldt zowel voor hardfruit (53%) als voor zachtfruit (43%). Hardfruit is ook nog belangrijk in Vlaams-Brabant. De aardbeien zorgen voor heel wat zachtfruittelers in Antwerpen (23%). Ook bij de Waalse respondenten zitten er heel wat hardfruittelers.

Tabel 2. Geografische herkomst bedrijven volgens hun specialisatie- en afzettype, %

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit	Totaal
Vlaams-Brabant	4,2	1,7	0,8	13,5	29,4	12,5	11,9
Antwerpen	51,6	5,2	2,0	33,2	3,1	22,5	20,5
Limburg	1,1	2,6	13,9	5,7	52,9	43,3	23,2
West-Vlaanderen	26,8	84,4	62,9	34,7	1,2	9,6	30,1
Oost-Vlaanderen	11,2	4,4	6,9	7,8	8,4	9,2	8,4
Wallonië	2,1	0,9	10,6	3,1	5,0	1,7	2,5
Frankrijk & Nederland	3,1	0,9	2,9	2,1	0,0	1,3	0,5

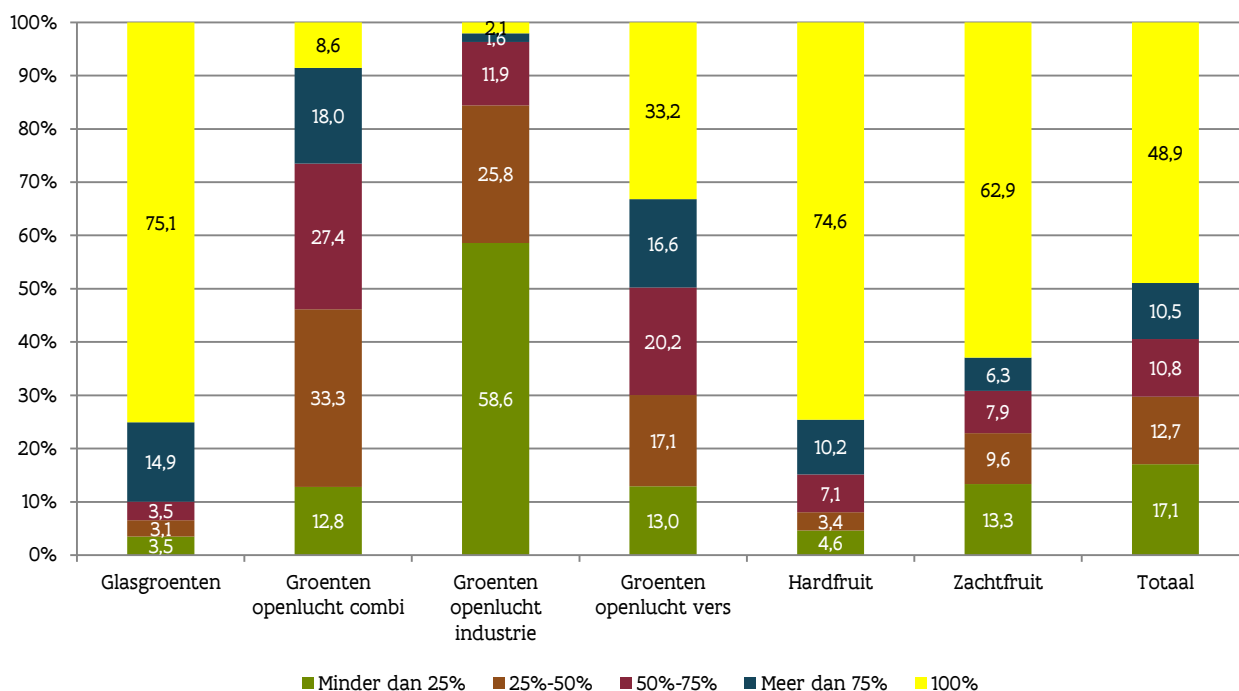
Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

2.4 BELANG GROENTEN EN FRUIT IN DE LANDBOUWPRODUCTIE OP HET BEDRIJF

De glasgroentetelers en hardfruittelers zijn het meest gespecialiseerd in de teelt van groenten en/of fruit. In beide groepen haalt 75% van de respondenten 100% van zijn omzet uit groenten en fruit (figuur 5). Ook onder de zachtfruittelers is de specialisatie in groenten en fruit met 63% hoog. Bij de industriegroentetelers daarentegen realiseert slechts 2% zijn omzet volledig met groenten en fruit. 59% haalt voor minder dan 25% zijn omzet uit groenten en fruit.

////////////////////////////////////

Figuur 5. Aandeel groenten en fruit in de totale omzet van de landbouwproductie voor de specialisatie- en afzettypes, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

2.5 BEDRIJFSGROOTTE

De bedrijfsomzet (2.5.2) en de arbeidsbezetting (2.5.3) geven, naast de bedrijfsoppervlakte, een indicatie van de bedrijfsgrootte (2.5.1).

2.5.1 Oppervlakte groente- en fruitgewassen

Tabel 3 geeft voor verschillende gewastypes weer wat de gemiddelde oppervlakte is voor de bedrijven. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de bedrijven gespecialiseerd in dat bepaalde groente- en fruitgewastype, niet-gespecialiseerde bedrijven en het totaal van de bedrijven die dat groente- en fruittype telen.

De gemiddelde oppervlakte glasgroenten bij glasgroentetelers is 2,2 ha. Op andere bedrijven komen glasgroenten nagenoeg niet voor. De verschillende openluchtgroentetelers hebben gemiddeld 13,6 ha groenten in open lucht. Er zijn wel grote verschillen tussen de 3 subtypes. De groentetelers die produceren voor meerdere afzetmarkten hebben met 18,7 ha de grootste gemiddelde oppervlakte groenten in openlucht en daarna volgen de telers die voor de industrie telen met gemiddeld 17,1 ha. De versmarktopenluchtgroentetelers zijn actief op een veel kleinere oppervlakte: 6,1 ha. De andere respondenten hebben gemiddeld 3,7 ha groenten in openlucht. Het gaat dan vooral om glasgroentetelers en in mindere mate zachtfruittelers.

De hardfruittelers hebben gemiddeld ongeveer 21 ha hardfruit op hun bedrijf. Niet-gespecialiseerde bedrijven (vooral zachtfruitrespondenten) hebben een gemiddelde oppervlakte hardfruit van 5 ha. De gemiddelde oppervlakte aardbeien is 1,1 ha. Op de niet-gespecialiseerde zachtfruitbedrijven neemt deze teelt (als hij aanwezig is) een zeer kleine oppervlakte in op het bedrijf. De oppervlakte houtig kleinfruit bedraagt bij de zachtfruittelers gemiddeld 1,3 ha. De gemiddelde oppervlakte kersen, krieken of

////////////////////////////////////

steenfruit bij zachtfruittelers is 3,2 ha. Omdat ook bij de hardfruitrespondenten deze teelt relatief frequent voorkomt, bedraagt de oppervlakte bij de niet-gespecialiseerde respondenten bijna 2 ha.

Tabel 3. Gemiddelde oppervlakte groente- en fruitgewassen voor gespecialiseerde, niet-gespecialiseerde bedrijven in die gewastypes en de totale gemiddelde bedrijfsoppervlakte voor die gewastypes, ha

	Gespecialiseerde bedrijven	Niet-gespecialiseerde bedrijven	Totaal
Glasgroenten	2,2	0,1	2,1
Groenten openlucht	13,6	3,7	12,2
Hardfruit	20,7	5,1	20,1
Aardbeien	1,2	0,2	1,1
Houtig kleinfruit	1,3	0,4	1,1
Kersen/krieken/steenfruit	3,2	1,9	2,4

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

2.5.2 Bedrijfsomzet

De omzet is gebruikt om de economische bedrijfsomvang van de groente- en fruitproductie te beschrijven. De omzet is berekend door de oppervlakte te vermenigvuldigen met de respectievelijke standaardopbrengsten (SO) (zie bijlage 2). Zo'n SO is de geldwaarde van de bruto landbouwproductie per eenheid tegen prijzen af boerderij en exclusief btw. De SO houdt geen rekening met subsidies en specifieke kosten. De SO's zijn per teelt of productie bepaald en zijn gewogen gemiddelde opbrengsten in euro voor vijf opeenvolgende jaren volgens het belang van de teelten.

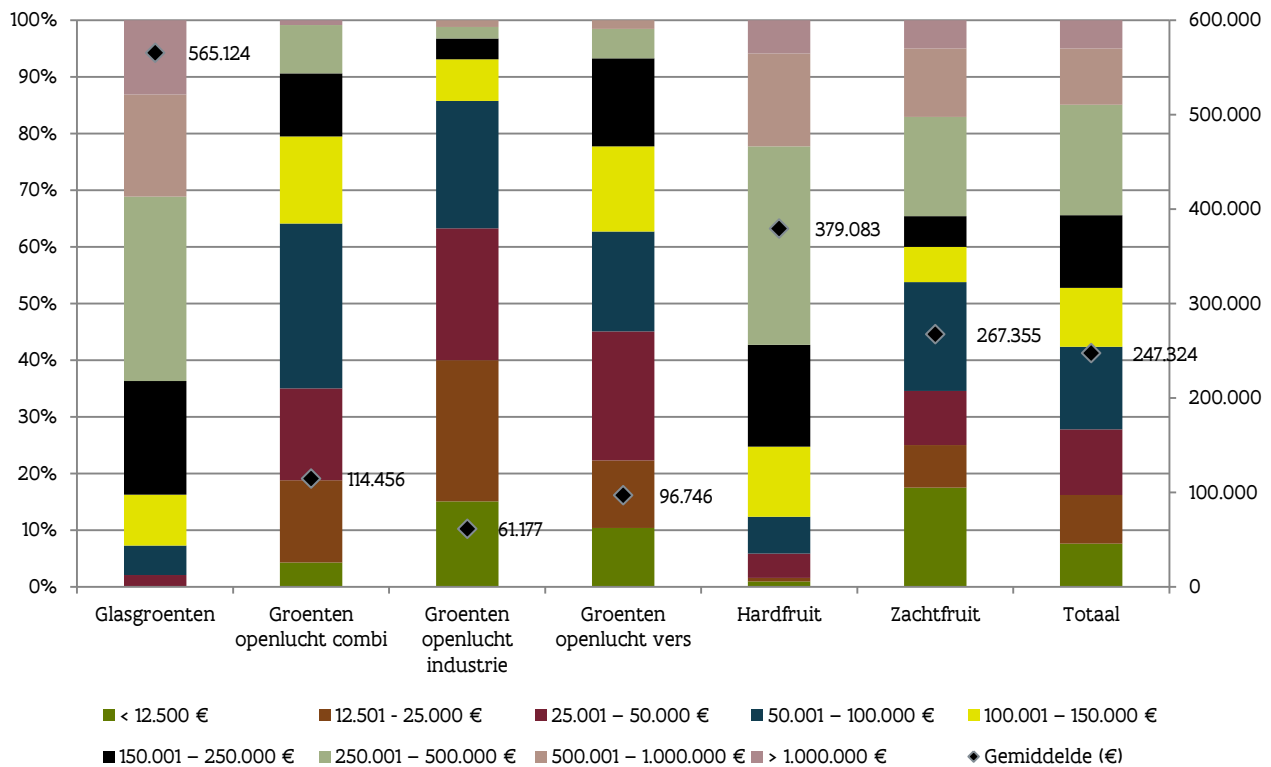
De bedrijfsomzet voor groenten en fruit verschilt zeer sterk voor de verschillende groepen (figuur 6). Met respectievelijk 31 en 22 percent zijn er veel glasgroente- en hardfruitbedrijven met een groente- en fruitomzet van meer dan 500.000 euro. De gemiddelde groente- en fruitomzet bedraagt bij glasgroentebedrijven 565.124 euro en bij hardfruitbedrijven 379.083 euro.

Het zachtfruit is een zeer diverse sector naar groente- en fruitomzet. Deze sector telt de meeste bedrijven met een omzet kleiner dan 12.500 euro (18%). Daarnaast zijn er twee tussengroepen van respectievelijk 19% met een omzet tussen 50.001 en 100.000 euro en van 18% met een omzet tussen 250.001 en 500.000 euro. Tot slot heeft 17% een groente- en fruitomzet van meer dan 500.000 euro.

Bij openluchtgroentetelers zijn er zeer weinig bedrijven die een hoge omzet realiseren uit groenten en fruit. Geen enkel openluchtgroentegroep bereikt 10% van de respondenten met een omzet hoger dan 250.000 euro. Vooral bij de industriegroentetelers is de omzet uit groenten en fruit klein: gemiddeld 61.177 euro. Slechts 14% van deze telers heeft een groente- en fruitomzet van meer dan 100.000 euro. Uit figuur 5 bleek ook al dat dit de minst gespecialiseerde bedrijven waren in groenten en fruit.

////////////////////////////////////

Figuur 6. Verdeling naar SO-categorieën voor groenten en fruit (%) en gemiddelde groente- en fruitomzet (€) volgens het specialisatie- en afzettype

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

2.5.3 Arbeidsbezetting

De arbeidsbezetting is de derde indicator die een idee geeft van de bedrijfsgrootte. Tabel 4 geeft de procentuele verdeling weer van het aantal familiale arbeidskrachten (FAK) dat gemiddeld actief is op het landbouwbedrijf. Tabel 5 doet dit voor het aantal voltijds betaalde arbeidskrachten (VAK). Binnen de groente- en fruitsector is ook seizoensarbeid relevant (tabel 6). Omdat tijdens de fruitpluk er altijd een beroep gedaan wordt op seizoensarbeid, is aan de fruittelers gevraagd om enkel het aantal seizoensarbeiders weer te geven buiten de plukperiode.

Tabel 4. Verdeling aantal familiale arbeidskrachten op het bedrijf volgens het specialisatie- en afzettype, %

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit	Totaal
Minder dan 1	14,5	6,0	15,9	20,7	23,8	30,0	19,7
Tussen 1 en 1,99	28,7	27,4	32,2	33,2	34,1	37,1	32,5
Tussen 2 en 2,99	46,0	47,0	41,2	37,3	31,3	24,6	37,0
3 en meer	10,7	19,7	10,6	8,8	10,8	8,3	10,8

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

////////////////////////////////////

Tabel 5. Verdeling aantal arbeidskrachten met vast contract op het bedrijf volgens het specialisatie- en afzettype, %

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit	Totaal
Geen voltijdse arbeidskrachten	55,0	95,7	93,7	97,4	73,0	87,1	80,5
Minder dan 1 VAK	1,0	1,7	0,8	0,0	0,6	1,3	0,9
Tussen 1 en 2,99 VAK	13,5	2,6	4,6	2,1	20,5	9,6	10,4
Tussen 3 en 5,99 VAK	14,5	0,0	0,0	0,0	2,5	2,1	3,9
6 en meer VAK	15,9	0,0	0,8	0,5	3,4	0,0	4,3

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

Tabel 6. Verdeling gemiddeld aantal seizoenarbeiders op het bedrijf volgens het specialisatie- en afzettype, %

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit	Totaal
Geen seizoenarbeiders	48,1	69,4	78,2	74,5	29,0	54,5	55,9
Minder dan 1 seizoenarbeider	12,5	6,3	8,8	6,8	10,8	9,8	9,7
Tussen 1 en 2,99 seizoenarbeiders	14,0	9,0	6,3	8,3	14,8	8,0	10,6
Tussen 3 en 5,99 seizoenarbeiders	12,9	14,4	5,5	7,3	22,6	11,6	12,8
6 of meer seizoenarbeiders	12,5	0,9	1,3	3,1	22,9	16,1	11,1

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

Groentetelers hebben een groter aantal FAK's dan fruittelers. Twee derde van de groentetelers met een afzetmarktcombinatie werkt met twee of meer FAK's, 20% zelfs met drie of meer. Ook bij de industriegroenten en de glasgroenten heeft meer dan de helft van de respondenten twee of meer FAK's.

Glasgroentetelers doen vooral een beroep op VAK's. 45% van hen heeft VAK's in dienst. Vooral het grote aantal VAK's valt op. 30% heeft meer dan drie VAK's in dienst en 16% zelfs meer dan zes. Ook 27% van de hardfruittelers doet een beroep op VAK's. Meestal gaat het dan om tussen de een en drie VAK's.

Hardfruittelers doen vooral een beroep op seizoenarbeid. Slechts 29% van de hardfruitrespondenten maakt er buiten de plukperiode geen gebruik van. Het gaat ook om hoge aantallen. 46% heeft drie of meer seizoenarbeiders in dienst buiten het oogstseizoen. Bij 23% zijn dit er zelfs 6 of meer. Uit tabel 6 blijkt verder dat ongeveer de helft van de glasgroentetelers en de zachtfruittelers gebruik maakt van seizoenarbeiders tijdens het hele jaar. Bij het zachtfruit zijn er meer bedrijven met grotere aantallen seizoenarbeiders.

2.6 AFZETKANALEN GROENTE- EN FRUITGEWASSEN

Tabel 7 geeft weer in welke mate respondenten van een specialisatie- en afzettype gebruik maken van een bepaalde afzetmarkt. Meerdere afzetkanalen per respondent zijn mogelijk. Dat verklaart waarom het totale percentage voor elke kolom hoger is dan 100%.

Industriegroentetelers differentiëren het minst in hun afzetkanalen. Rechtstreekse verkoop aan de consument komt bij hen amper voor (2%). Dat staat in sterk contrast met zachtfruittelers, waar 29% aan rechtstreekse verkoop doet. Het is daarmee belangrijker dan leveringen aan de verwerkende industrie (16%). De versmarkt is het belangrijkste kanaal voor zachtfruit (81%). 80% van de hardfruittelers levert

////////////////////////////////////

Groentetelers maken over het algemeen minder gebruik van rechtstreekse verkoop aan de consument en andere afzetkanalen dan fruittelers. Versmarktgroentetelers leveren amper aan de industrie en industriegroentetelers amper aan de versmarkt.

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit	Totaal
Versmarkt	95,5	100,0	0,8	98,5	80,8	81,3	74,0
Industrie	8,3	100,0	100,0	0,5	55,4	16,3	43,0
Rechtstreekse verkoop	6,2	13,7	2,0	16,6	20,7	28,8	14,7
Andere kanalen	7,3	2,6	1,6	4,7	25,7	13,3	10,8
Totaal percentage	117,3	216,2	104,5	120,2	182,7	139,6	142,5

2.7 TOEKOMSTINTENTIES GROENTE- EN FRUITPRODUCTIE EN RECHTSTREEKSE VERKOOP

Met 24% zijn het vooral de versmarktgroentetelers die hun groente- of fruitproductie willen afbouwen of stopzetten. Slechts 13% van de versmarktgroentetelers denkt aan uitbreiden. Ook onder de glasgroentetelers zijn er 19% die hun groente- of fruitproductie willen afbouwen of stopzetten. 11% van hen overweegt een uitbreiding. Industriegroentetelers willen hun huidige groente- en/of fruitproductie vooral behouden (77%).

Tabel 8. Toekomstintentie groente- en fruitproductie op het bedrijf voor de komende vijf jaar volgens het specialisatie- en afzettype, %

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit	Totaal
Af te bouwen	13,2	11,1	8,6	15,0	6,8	12,1	10,8
Te behouden	69,9	71,8	76,7	62,7	64,7	59,2	67,2
Te stoppen met groenten of fruit en met de andere landbouwtakken	4,5	0,9	0,4	3,6	2,5	5,0	3,0
Te stoppen met groenten of fruit, maar niet met de andere landbouwtakken	1,0	1,7	3,7	5,7	0,9	3,3	2,6
Uit te breiden	11,4	14,5	10,6	13,0	25,1	20,4	16,4

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

Slechts 55% van de zachtfruittelers heeft geen intentie om in de toekomst rechtstreeks aan de consument te verkopen (tabel 9). 14% wil tot 5% van zijn productie aan de consument verkopen en 15% zelfs meer dan 25% van zijn productie. Binnen het Europees regelgevend kader is 25% het maximaal toegelaten percentage voor PO-leden. Ook versmarktgroentetelers scoren hoog op de verkoop rechtstreeks aan de consument voor meer dan 5% van hun productie.

Bij de glasgroentetelers en de groentetelers met een combinatie van afzetmarkten ziet ongeveer 15% zich tot 5% van zijn productie rechtstreeks verkopen aan de consument en ongeveer 9% voor nog meer. Amper 7% van de industriegroentetelers heeft de intentie om in de toekomst in te zetten op de rechtstreekse verkoop aan de consument. Slechts enkele telers zijn dat ook van plan voor meer dan 5%.

Tabel 9. Toekomstintentie rechtstreekse verkoop aan de consument volgens het specialisatie- en afzettype, %

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit	Totaal
Nee	77,9	76,1	92,7	69,4	73,4	55,4	74,3
Ja, tot 5% van mijn productie	13,5	15,4	6,5	10,4	12,4	13,8	11,8
Ja, tot 10% van mijn productie	3,8	3,4	0,4	5,2	4,0	7,1	4,0
Ja, tot 25% van mijn productie	1,4	3,4	0,4	6,7	6,8	8,3	4,5
Ja, voor meer dan 25% van mijn productie	3,5	1,7	0,0	8,3	3,4	15,4	5,4

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

2.8 PROBLEMEN OP HET BEDRIJF

De respondenten is gevraagd in welke mate zij problemen ervaren op hun bedrijf voor bepaalde aspecten. Dat gebeurde op een schaal van vijf (1= zeer geringe mate of helemaal niet; 2= geringe mate; 3= normale mate; 4= grote mate; 5= zeer grote mate). Tabel 10 geeft de gemiddelde waarde weer per aspect voor de verschillende types. Er zijn geen significante verschillen vastgesteld bij de aspecten ziektes en plagen in teelt(en), administratieve lasten, afwezigheid van opvolger, familiale problemen en gezondheid.

////////////////////////////////////

Tabel 10. Mate waarin de specialisatie- en afzettypes problemen ervaren voor bepaalde aspecten

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit
Onzekerheid over inkomen *	4,17	4,01	3,34	3,91	3,60	3,38
Lage marktprijzen *	4,49	4,23	3,55	4,25	3,63	3,72
Stijgende kosten *	4,38	4,32	3,90	4,11	4,06	3,92
Ziektes en plagen in teelt(en)	2,86	2,89	2,83	3,06	2,85	3,05
Verwerven van bijkomende grond *	3,15	3,58	3,65	3,56	3,23	3,08
Onteigening *	1,78	2,08	2,19	2,11	2,06	1,97
Bekomen van vergunningen *	3,33	2,95	2,85	2,97	3,09	2,96
Administratieve lasten	3,88	3,85	3,62	3,86	3,79	3,80
Onzekerheid over beleid *	3,39	3,26	3,32	3,24	3,22	2,96
Afwezigheid van opvolger	2,55	2,54	2,20	2,56	2,44	2,25
Beschikbaarheid van arbeidskrachten *	2,60	2,63	2,60	2,62	3,00	2,78
Loonkost van arbeidskrachten *	3,82	3,18	2,86	3,08	3,69	3,40
Onzekerheid over afname producten *	3,32	3,17	2,65	3,11	3,03	2,87
Te hoge productkwaliteitseisen waardoor afzet in gangbare handelskanalen niet kan *	2,49	3,04	2,79	2,82	2,87	2,68
Familiale problemen	2,14	2,15	1,93	2,35	2,07	2,08
Gezondheid	2,71	2,62	2,47	2,77	2,52	2,46

*= een significant verschil tussen een of meerdere typegemiddelden.

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

Over het algemeen genomen lijken industriegroentetelers en hard- en zachtfruittelers minder problemen te ervaren dan glasgroentetelers, versmarktgroentetelers en groentetelers met een combinatie van afzetmarkten.

Met acht hoogste gemiddelden zijn het vooral de glasgroentetelers die de voorgelegde problemen ervaren in de bedrijfsvoering. Vooral voor lage marktprijzen, stijgende kosten, onzekerheid over het inkomen en loonkosten van arbeidskrachten scoren ze hoog. Die arbeidskrachten vinden is minder een probleem; hiervoor halen ze samen met industriegroentetelers het laagste gemiddelde. Ook met het halen van de kwaliteitseisen hebben ze weinig of geen problemen. Toch kennen ze de hoogste onzekerheid over de afname van hun product. Van onteigeningen hebben glasgroentetelers daarentegen weinig last, maar het verkrijgen van vergunningen is wel een probleem, net als de onzekerheid over het beleid.

Hardfruittelers en groentetelers met meerdere afzetmarkten hebben elk voor één aspect de hoogste gemiddelde waarde. Respectievelijk gaat het om de beschikbaarheid van arbeidskrachten en de te hoge productkwaliteitseisen in gangbare handelskanalen. Zachtfruittelers hebben het laagste gemiddelde voor onder andere onzekerheid over het beleid en het verwerven van bijkomende gronden.

De industriegroentetelers lijken met elf laagste scores minder problemen te kennen op hun bedrijf. Dat type heeft echter over het algemeen veel neutraler geantwoord en frequent de antwoordoptie 'geen mening gebruikt'. Naar hun eigen inschatting hebben deze telers weinig problemen met de beschikbaarheid en de loonkosten van arbeidskrachten, de onzekerheid over de afname van het product, het verkrijgen van vergunningen en de loonkosten van arbeidskrachten. Met betrekking tot stijgende kosten, lage marktprijzen en onzekerheid over het inkomen halen ze lage waarden.

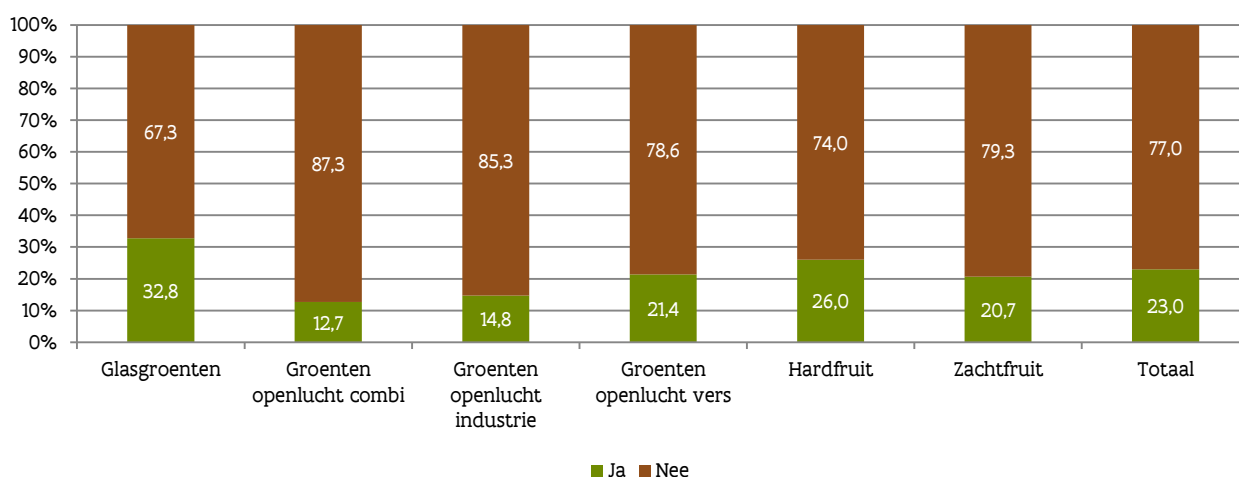
3 PO-LIDMAATSCHAP EN TEVREDENHEID TELERS

Dit hoofdstuk bekijkt eerst in welke mate de respondenten betrokken zijn bij hun PO. Dat gebeurt door een aantal variabelen rond inspraak en lidmaatschap te analyseren. Daarnaast bekijken we via een reeks stellingen of de respondenten tevreden zijn over hun PO en over de GMO groenten en fruit in het algemeen.

3.1 INSPRAAK, PO-TROUW EN WAARDERING

Figuur 7 geeft weer in welke mate de respondenten gebruik maken van de inspraakmogelijkheden binnen een PO. Die inspraak gebeurt vooral door deel te nemen aan allerlei ledenvergaderingen. Een derde van de glasgroentetelers doet dat, terwijl slechts een achtste van de groentetelers met meerdere afzetmarkten gebruik maakt van inspraakmogelijkheden. Hardfruittelers (26%) maken actiever gebruik van de inspraakkanalen in vergelijking met versmarktgroentetelers en zachtfruittelers (beiden 21%).

Figuur 7. Deelname aan inspraakmogelijkheden van PO's volgens het specialisatie- en afzettype, %

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

Tabel 11 illustreert dat hardfruittelers en glasgroentetelers gemiddeld het langst lid zijn van een PO. Bij industriegroentetelers is dat het kortst. Dat is ook logisch omdat het wetgevend kader voor de PO's gericht op de verwerkende industrie nog niet zo lang bestaat.

Tabel 11. Gemiddeld aantal jaren PO-lidmaatschap volgens het specialisatie- en afzettype

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit	Totaal
Gemiddeld aantal jaren lid	23,3	15,7	9,5	20,1	24,1	20,3	19,5

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

De hardfruittelers zijn de voorbije vijf jaar het minst trouw geweest aan hun PO (tabel 12). 12% is in die periode een of meerdere keren van PO veranderd. Nog eens 3% wil in de toekomst van PO veranderen. 5% van hen die trouw gebleven zijn aan hun PO, geven aan niet langer lid te willen blijven van een PO.

Versmarktgroentetelers zijn daarentegen heel trouw aan hun PO. Geen enkele respondent overweegt om zijn huidige PO voor een andere om te ruilen. Slechts 1% denkt eraan om niet langer lid te blijven

////////////////////////////////////

3.2 TELERSTEVREDENHEID OVER PRODUCENTENORGANISATIES EN GMO GROENTEN EN FRUIT

Tabel 14 geeft de tevredenheid van de respondenten weer over hun PO's en over de GMO groenten en fruit meer algemeen. De belangrijkste conclusie uit die tabel is dat alle types zich minstens goed voelen bij hun PO en het werk van de PO waarderen. Sommige types zijn op bepaalde punten minder uitgesproken positief over hun PO, maar echt negatieve meningen heersen er niet onder de PO-leden. Dit blijkt enerzijds uit de (zeer) positieve gemiddelde scores op de verschillende stellingen. Enige uitzondering is de stelling "een PO zorgt voor prijs- en inkomensstabiliteit", waar de groentetelers die in openlucht produceren voor de versmarkt of voor meerdere afzetmarkten net onder het gemiddelde scoren. Anderzijds blijkt het goede resultaat uit een aantal stellingen waar er geen significante verschillen zijn tussen de verschillende types, bv. zich goed voelen bij zijn PO, tevredenheid over de logistieke dienstverlening, informatie vanuit de PO's, aandacht voor de eigen teelten, de prijs-kwaliteitsverhouding voor geleverde diensten, schaalvoordelen bij gezamenlijke aankopen en de PO's in de praktijk als collectieve eigendom van de leden.

Glasgroentetelers hebben het meest positieve gevoel bij hun PO. Voor de helft van de stellingen halen ze de hoogste gemiddelde score. Ze waarderen hun PO vooral voor de betaalgarantie, de korte betalingstermijn, de ondersteuning bij het naleven van lastenboeken en de afzet zekerheid voor al hun producten. Naast die individuele voordelen zien ze ook sterk de collectieve voordelen zoals de sterkere positie in de afzetmarkt, solidariteit tussen de telers en de ondermijnende impact van verkoop buiten de PO. De glasgroentetelers geven ook vaker aan dat ze op de hoogte zijn van de GMO. Ze vinden daarnaast ook het meest dat de financiële voordelen van het lidmaatschap groter zijn dan de kosten. Anderzijds leeft er bij hen het idee dat ze weinig alternatieve afzetmogelijkheden hebben buiten de PO.

Ook zachtfruittelers evalueren hun PO's zeer positief. Ze voelen zich het beste bij hun PO. Ze waarderen ten opzichte van de anderen hun PO's vooral voor de gerealiseerde prijs- en inkomensstabiliteit. Toch vinden zij ook het meeste van alle types dat de plichten binnen een PO zwaarder wegen dan de rechten.

Groentetelers in de openlucht die produceren voor de versmarkt of voor meerdere afzetmarkten kennen weinig opvallende gemiddeldes. Beide types scoren duidelijk lager voor de stelling dat de PO zorgt voor prijs- en inkomensstabiliteit. De versmarkt telers vinden vaker dat ze door hun lidmaatschap toegang krijgen tot de juiste telersbegeleiding. Maar zij ervaren minder sterk dan andere types dat PO-bestuurders rekening houden met hun bezorgdheden. De telers met meerdere afzetmarkten beleven het minst van allemaal dat een PO belangrijk is voor de solidariteit tussen telers.

Hardfruittelers en groentetelers voor de verwerkende industrie zijn in hun beleving kritischer voor hun PO en hebben regelmatig de laagste score op stellingen. Tussen beide types zijn er wel verschillen, maar ook hier liggen de meeste gemiddeldes hoog en blijft de waardering van de PO's positief. De industriegroentetelers halen meerdere keren de hoogste score, zoals voor de mate waarin bestuurders rekening houden met bezorgdheden van telers en voor voldoende inspraak. Ze voelen zich het minst van allemaal ingeperkt in hun vrijheid door een PO. Ook voelen ze het minst van al aan dat de plichten zwaarder wegen dan hun rechten of dat hun lidmaatschap zorgt voor het verlies van de voeling met de klant. Stellingen die ze minder ondersteunen gaan over een aantal individuele voordelen (zoals de afzetzekerheid voor alle producten, de korte betalingstermijn, de ondersteuning bij lastenboek, een aanvaardbaar fysieke afstand tot de aanvoerplaats en de betalingsgarantie) en bepaalde onderliggende collectieve aspecten (bv. verkoop buiten de PO om ondermijnt de goede werking ervan, kennis GMO, collectieve investeringen en het sterker staan in de afzetmarkt).

Hardfruittelers zijn ten opzichte van de anderen minder tevreden bij de stellingen rond communicatie. Dat is het geval voor de inspraak over de werking van hun PO, het inzicht in het huishoudelijk

////////////////////

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit
Klokverkoop (+ voorverkoop) *	4,21	3,71	3,00	3,95	3,69	3,99
Bemiddelingsverkoop *	3,15	3,30	3,07	3,27	3,71	3,23
E-commerce	3,27	3,07	3,13	3,18	3,19	3,07
Contracten *	2,89	3,19	3,86	2,78	3,11	3,00
Combinatie van verkoopsvormen *	3,43	3,44	3,54	3,21	3,68	3,43
Andere verkoopsvorm(en)	2,87	3,27	3,12	2,97	2,87	3,05

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

Industriegroentetelers zijn het meest positief over de teelttechnische begeleiding van hun PO. Glasgroentetelers zijn dat duidelijk het minst. Uit tabel 19 blijkt verder dat op alle andere stellingen de glasgroentetelers het hoogste gemiddelde halen. Vooral de samenwerking met de verschillende onderzoeksinstituten waarderen ze sterk. Industriegroentetelers scoren lager voor begeleiding rond productkwaliteitseisen, samenwerking PO en onderzoeksinstituten en voor de doorstroming van onderzoeksresultaten. Ook hardfruittelers zijn naar verhouding minder tevreden over de resultaatdoorstroming (al gaat het nog steeds om een goede score). De hoge scores en het ontbreken van significante verschillen tussen de types toont dat alle telers tevreden zijn over de relevantie van onderzoek door de PO's.

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit
Ik krijg van mijn producentenorganisatie een goede teelttechnische begeleiding *	3,00	3,31	3,40	3,28	3,05	3,11
Ik krijg van mijn producentenorganisatie een goede begeleiding om aan de productkwaliteitseisen te voldoen *	3,68	3,55	3,40	3,63	3,41	3,44
Mijn producentenorganisatie laat onderzoek uitvoeren naar relevante problemen	3,59	3,49	3,50	3,48	3,42	3,41
Mijn producentenorganisatie werkt samen met praktijkcentra en onderzoeksinstellingen om toegang te krijgen tot de meest recente onderzoeksresultaten *	3,88	3,77	3,63	3,78	3,67	3,68
Ik ben op de hoogte van de resultaten van het onderzoek dat mijn producentenorganisatie ondersteunt *	3,61	3,51	3,24	3,49	3,24	3,42

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

[illegible]

en/of ondersteuning voorziet in teelttechnieken en productieplanning. Groentetelers met meerdere afzetmarkten halen op deze stellingen het meeste aantal laagste gemiddeldes.

Tabel 20. Gemiddeld belang voor mogelijke begeleidings- en ondersteuningsacties door PO's volgens het specialisatie- en afzettype

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit
Productieplanning	3,48	3,48	3,64	3,48	3,63	3,43
Teelttechnieken *	3,50	3,84	3,97	3,74	3,57	3,82
Regelgeving *	3,92	3,68	3,91	3,83	3,92	4,02
Kwaliteit *	4,16	3,95	4,03	4,16	4,11	4,22
Crisisbeheersing	3,95	3,73	3,77	3,87	3,87	3,82
Acties die gericht zijn op milieubescherming	3,59	3,51	3,65	3,61	3,64	3,71

*= een significant verschil tussen een of meerdere typegemiddelden

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

4.3 CRISISBEHEER

De industriegroentetelers zijn het meest tevreden over de crisispreventie en crisisbeheersmaatregelen door hun PO's (tabel 21). Voor elke stelling hebben ze de hoogste gemiddelde waarde. Ook de fruitteeltgroepen waren in april 2014 (voor de Ruslandcrisis) tevreden over de crisisaanpak van hun PO's. De groentetelers voor de versmarkt zijn het minst tevreden. Ook glasgroentetelers vinden dat hun PO er maar matig in slaagt om de effecten van een crisis te milderen. De grote schommelingen van de prijzen en de beperkte bewaarmogelijkheden zijn mogelijke verklaringen hiervoor. Bij industriegroenten is de prijs vrij stabiel maar vooral op voorhand bekend.

Tabel 21. Gemiddelde instemming voor huidige crisispreventie en -beheersmaatregelen van PO's volgens het specialisatie- en afzettype

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit
Ik ben tevreden over de manier waarop mijn producentenorganisatie werkt aan crisispreventie *	2,90	2,93	3,33	2,85	3,19	3,24
Ik heb het gevoel dat mijn producentenorganisatie erin slaagt om het effect van een crisis te milderen *	2,63	2,82	3,14	2,76	3,04	3,10
Ik ben tevreden over de verzekeringen die door mijn producentenorganisatie worden aangeboden *	2,88	3,17	3,55	2,74	3,40	3,10

*= een significant verschil tussen een of meerdere typegemiddelden

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

Ook tabel 22 toont een algemene hoge interesse over de opgesomde maatregelen rond crisispreventie en -beheer. Vooral glasgroentetelers vinden afzetbevordering en communicatie bij crisissen en het uit de markt nemen van producten zeer belangrijke crisispreventie- en beheersmaatregelen. Voor opleidingsmaatregelen, oogst- en hagelverzekeringen en onderlinge solidariteitsfondsen halen ze telkens de laagste gemiddelde waarde. Opleidingsmaatregelen krijgen het meeste bijval bij zachtfruittelers. Oogst- en hagelverzekeringen zijn zeer belangrijk bij industriegroentetelers en hardfruittelers. Bij de industriegroentetelers is ook heel wat steun voor groen of niet oogsten en voor onderlinge solidariteitsfondsen.

////////////////////////////////////

Tabel 22. Gemiddeld belang voor mogelijke crisispreventie en –beheersmaatregelen door PO's volgens het specialisatie- en afzettype

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit
Het uit de markt nemen van producten (interventie) *	3,78	3,52	3,58	3,64	3,56	3,63
Groen oogsten of niet oogsten *	3,39	3,44	3,54	3,45	3,20	3,33
Afzetbevordering en communicatie bij crisissen *	4,25	3,89	3,90	4,00	3,97	3,99
Opleidingsmaatregelen *	3,58	3,61	3,66	3,67	3,65	3,79
Oogst- en hagelverzekeringen *	3,51	3,75	3,95	3,52	3,82	3,62
Onderlinge (solidariteits)fondsen	3,45	3,61	3,71	3,54	3,49	3,49

*= een significant verschil tussen een of meerdere typegemiddelden

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

4.4 MILIEUVRIENDELIJKE PRODUCTIE

Hardfruittelers hechten in vergelijking met de meeste groentetelers meer belang aan een milieuvriendelijke en duurzame teelt. Industriegroentetelers hechten net iets minder belang aan dit thema, maar de gemiddelden zijn nog steeds hoog. De telers lopen minder warm voor de biologische teelt. De hardfruittelers scoren hier het laagst. De biologische teelt is voor hen met andere woorden niet de enige weg om milieuvriendelijk of duurzaam te telen. De biologische teelt wekt het meeste interesse bij de zachtfruittelers.

Tabel 23. Gemiddelde instemming voor milieubeschermingsmaatregelen door PO's volgens het specialisatie- en afzettype

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit
Milieuvriendelijke/duurzame teelt moet verder gestimuleerd worden *	3,67	3,52	3,44	3,67	3,88	3,78
Mijn producentenorganisatie moet inzetten op biologische productie *	2,73	2,67	2,57	2,67	2,50	2,87

*= een significant verschil tussen een of meerdere typegemiddelden

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

4.5 TOEKOMSTTHEMA'S VOOR PRODUCENTENORGANISATIES

Tabel 24 laat zien dat alle voorgelegde thema's waarop PO's in de toekomst kunnen inzetten voor de telers als belangrijk tot zeer belangrijk zijn aangeduid. Inspraak van telers is het enige thema dat over alle categorieën een gemiddelde hoger dan 4 heeft. De 'geen mening'-respons is voor dit thema het laagst bij alle categorieën en toont het belang van dit thema voor de telers. Glasgroentetelers scoren op alle vragen het hoogst of het op één na hoogst. Hardfruittelers zien het meest van alle groepen toekomst in samenwerking met andere organisaties of bedrijven in de keten. Industriegroentetelers hebben, behalve voor samenwerking met PO's uit andere landen, telkens de laagste gemiddelde score. Gemiddeld 23% heeft van de industriegroentetelers "geen mening" aangeduid bij deze stellingenreeks. Dat is veel hoger dan de overige groepen. Maar ook zij vinden alle stellingen belangrijk tot zeer belangrijk.

////////////////////////////////////

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit
De verdere concentratie in het aanbod *	3,87	3,70	3,58	3,66	3,77	3,72
Haar coöperatief karakter *	4,02	3,84	3,66	3,84	3,83	3,93
Inspraak van telers *	4,35	4,28	4,07	4,22	4,27	4,24
Samenwerking met andere Belgische producentenorganisaties *	4,12	3,97	3,84	3,90	4,01	3,91
Samenwerking met producentenorganisaties uit andere landen	3,70	3,72	3,63	3,47	3,70	3,68
Samenwerking met andere organisaties of bedrijven in de keten	3,98	3,98	3,83	3,88	4,00	3,90

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

Tabel 25. Gemiddeld belang voor thema's waarvoor PO's met elkaar kunnen samenwerken volgens het specialisatie- en afzettype

	Glasgroenten	Groenten openlucht combi	Groenten openlucht industrie	Groenten openlucht vers	Hardfruit	Zachtfruit
Productieplanning	3,79	3,76	3,66	3,75	3,74	3,79
Productiekwaliteit *	4,25	4,01	3,94	4,17	4,08	4,17
Commerciële activiteiten *	4,21	3,99	3,83	4,09	4,17	4,07
Nieuwe afzetmarkten zoeken *	4,57	4,50	4,12	4,39	4,38	4,40
Promotie *	4,18	4,07	3,91	4,06	4,07	4,11
Onderzoek *	3,90	3,84	3,96	3,90	3,82	4,04
Telersbegeleiding *	3,74	3,88	3,93	3,89	3,73	4,03
Crisispreventie en – beheersmaatregelen *	3,98	3,77	3,77	3,87	3,78	3,85
Acties voor de bescherming van het milieu	3,55	3,63	3,60	3,57	3,61	3,72

Bron: Departement Landbouw en Visserij, enquête groente- en fruittelers, 2014

5 CONCLUSIES

In lijn met het eerdere, meer algemene rapport (Vervloet et al, 2015) blijkt dat alle geanalyseerde bedrijfstypes zich goed tot zeer goed voelen bij hun PO en het werk van de PO waarderen. Hoewel er soms een verschil in waardering bestaat voor specifieke stellingen en/of thema's tussen de verschillende types, komen negatieve meningen eigenlijk niet voor. In het rapport werd er vooral gekeken of er verschillen zijn tussen de geïdentificeerde types. Soms zijn die verschillen bijna onvermijdelijk en een logisch gevolg van de kenmerken van het product (bv. meerjarige versus eenjarige teelt of bewaarmogelijkheden) of de afzetkenmerken (bv. versmarkt versus industrie). Voor andere stellingen waren er geen significante verschillen tussen de types. In die gevallen is het vooral belangrijk om stil te staan bij de hoge tot zeer hoge positieve waardering en de achterliggende teneur. Zo zijn er geen significante verschillen voor de stellingen omtrent het zich goed voelen bij zijn PO, de informatie vanuit de PO's, de PO's in de praktijk als collectieve eigendom van de leden, de tevredenheid over de logistieke dienstverlening en de prijs/kwaliteit verhouding voor geleverde diensten. Het onderstreept met andere woorden de algemene waardering van de PO's.

De telers konden in de enquête ook aangeven hoe ze bepaalde acties en maatregelen beoordelen en hoe belangrijk ze die vinden met het oog op de toekomstige operationele programma's. De desbetreffende gemiddeldes liggen over het algemeen hoog tot zeer hoog. De voorgelegde acties en maatregelen zijn voor de telers met andere woorden belangrijk. Tussen de groepen zijn er hier en daar voorkeurverschillen. Ondanks die positieve beoordeling geven telers hun PO ook geen vrijgeleide. Alle types geven namelijk aan dat inspraak van telers een thema is waar de PO op moet inzetten tijdens het nieuwe programma. Het zoeken van nieuwe afzetmarkten is voor alle types het belangrijkste thema waarrond PO's zouden moeten samenwerken.

Ondanks de algemene, positieve teneur zijn er tussen de bedrijfstypes verschillen merkbaar. **Glasgroentetelers** hebben een zeer positief gevoel bij hun PO met veel hoogste gemiddelden. Ze waarderen hun PO vooral voor de betaalgarantie, de korte betalingstermijn, de ondersteuning bij lastenboeken en de afzet zekerheid voor al hun producten. Naast die individuele voordelen zien ze ook sterk de collectieve voordelen zoals de sterkere positie in de afzetmarkt, solidariteit tussen de telers, de ondermijnende impact van verkoop buiten de PO. Hun geloof in samenwerking toont zich ook sterk als het gaat om samenwerking tussen PO's. Glasgroentetelers zijn bovendien zeer betrokken bij hun PO. Zo nemen ze het meest van allemaal deel aan de inspraakmomenten en geven ze vaker aan op de hoogte zijn van de GMO. Ze hebben ook een duidelijke mening over toekomstige acties van de PO. Ze prioriteren duidelijk tussen de verschillende acties. Toch zijn er ook enkele kanttekeningen. Glasgroentetelers vinden dat hun PO er maar matig in slaagt om de effecten van een crisis te milderen. Daarnaast leeft er bij hen ook het idee dat ze weinig alternatieve afzetmogelijkheden hebben buiten de PO. Er zijn dan ook amper glasgroentetelers die overwegen om niet langer lid te zijn van een PO. Dat PO's volgens hen sterk moeten inzetten op afzetverbetering ligt in de lijn van de verwachtingen.

Groentetelers in de openlucht die produceren voor meerdere afzetmarkten hebben regelmatig lagere gemiddeldes, maar deze groep heeft ook een lagere betrokkenheid. Slechts een achtste van hen neemt deel aan de inspraakmogelijkheden van hun PO. Toch zijn ze het positiefst over de inhoud van het eigen GMO-programma. Zij twijfelen het meest of een PO zorgt voor prijs- en inkomensstabiliteit en of een PO belangrijk is voor de solidariteit tussen telers. Maar ook voor dit type is de vaststelling dat telers tevreden zijn over hun PO. Minder dan 3% overweegt om niet langer lid te zijn van een PO.

Industriegroentetelers zijn in hun beleving kritischer voor hun PO met regelmatig de laagste gemiddeldes, maar deze groep stelt zich over het algemeen ook neutraler op. De industriegroentetelers hebben met gemiddeld 21% opmerkelijk vaak de antwoordcategorie ‘geen mening’ gekozen en ze prioriteren ook het minst tussen de verschillende acties. Opvallend is wel dat 13% van de

////////////////////////////////////

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: VLAAMSE ERKENDE PRODUCENTENORGANISATIES

B.N.D. Internationale telersvereniging

Belgische Fruitveiling (BFV)

Belorta

Coöperatieve Veiling Roeselare (REO)

Green Diamond

Green Farm

Limburgse tuinbouwveilingen (LTV)

New Green

Telersvereniging Industriegroenten (INGRO)

Vegras

Veiling Haspengouw (VH)

Veiling Hoogstraten

Verenigde Onafhankelijke Champignontelers (VOC)

BIJLAGE 2: GEBRUIKTE STANDAARDOPBRENGSTEN VOOR OMZETBEREKENING

Tabel 26: Gebruikte standaardopbrengsten voor omzetberekening

SO 2010	euro / ha
Glasgroenten	258.853
Groenten openlucht versmarkt	15.701
Groenten openlucht industrie	3.550
Aardbeien beschut (glas / plastic)	305.300
Aardbeien openlucht	60.800
Hardfruit	17.954
Houtig kleinfruit	28.329
Kersen	10.644
SO 2010	euro / 100 m2
Champignons	34.851
Witloof (forcerie) grond	7.491
Witloof (forcerie) hydro	80.347

Bron: Departement Landbouwen Visserij, enquête groente- en fruitteilers, 2014

////////////////////////////////////